

Schrijftalent gezocht!

In deze uitgave is plaats gemaakt voor twee gastcolumnns. Als eerste een bijdrage van mr. Scholtens, die ingaat op leiderschap bij de 'comprehensive approach'. Vervolgens stelt Van Bekkum het belang van 'Counter Improvised Explosive Devices' (C-IED) aan de orde.

De redactie daagt andere lezers uit om ook een column te schrijven voor de Militaire Spectator. De keuze van het thema is vrij, maar het moet wel passen binnen de formule van het blad. Voorwaarde voor plaatsing is dat de redactie uw boodschap relevant acht voor

de lezers. Verder moet uw verhaal in niet meer dan achthonderdvijftig woorden voor het voetlicht worden gebracht.

U kunt uw bijdrage sturen naar de bureauredactie (zie colofon). Wij zijn erg benieuwd wie zich geroepen voelt om te reageren. Uiteraard zijn we ook nieuwsgierig naar de thema's die u onder de aandacht van de lezers wilt brengen. Uw bijdrage wachten we dan ook met belangstelling af.

De hoofdredacteur

'Comprehensive approach': veelkoppig monster of eenhoofdige leiding?

Lkol (R) b.d. mr. C.G. Scholtens*

Tijdens de drukbezochte KVBK-lezing op 6 maart 2012 over de *comprehensive approach* in de toekomst onder de titel 'Veelkoppig monster of geraffineerd model voor complexe samenwerking?' kwam de prangende vraag over veelkoppigheid of eenhoofdigheid van de bevelvoering jammer genoeg niet aan de orde.

Dat in een stabilisatieoperatie zoals in Afghanistan een gezamenlijke inspanning van (ten minste) de 3D's (*Defense, Diplomacy, Development*) noodzakelijk is, behoeft geen betoog. Wil men veiligheid en stabiliteit verwezenlijken – het doel van de operatie – dan zijn 'vechten' en 'opbouwen' onverbreekelijk met elkaar verbonden.

Rietdijk heeft de *comprehensive approach* in Uruzgan eerder in dit tijdschrift vergeleken met simultaan schaken op vier borden (militair, politiek, sociaal, economisch).¹ Daarbij zou telkens op elk gebied één van de 3D's leidend en een ander ondersteunend moeten zijn.

Daarbij moet dan wel worden bedacht dat elk van die 3D's een eigen cultuur en werkwijze met zich meebrengt, waarbij de belangen niet altijd gelijk zijn. Coördinatie van activiteiten (nadat eerst een gezamenlijke strategische visie met bijbehorende doelen is vastgesteld) is dan ook een eerste vereiste.

Vervolgens rijst de vraag wie in de *comprehensive approach* dan de leiding heeft. Is dat een gezamenlijke leiding (in de burgermaatschappij: een collegiaal bestuur) of wordt daarmee een van de 3D's belast? Het in oktober 2008 verschenen *Joint Doctrine Bulletin 0801* over PRT-inzet in Afghanistan is hierover

* De auteur was als CIMIC Functioneel Specialist Justitie verbonden aan TFU PRT 2/3/4 in Uruzgan in 2007 en 2008.

¹ W.S. Rietdijk, 'De "comprehensive approach" in Uruzgan. Schaken op vier borden tegelijk', *Militaire Spectator* 177 (2008) (9) 472-486.

niet echt duidelijk. Rietdijk, hoewel hij erkent dat het indruist tegen de militaire doctrine, bepleit – in het voorbeeld van Uruzgan – een tweehoofdige (civiel/militaire) leiding.

Evenmin als er bij een schaakpartij drie of meer spelers aan een en dezelfde kant van het bord zitten, zal er ook bij de comprehensive approach sprake moeten zijn van een eenhoofdige leiding van de gehele operatie. Twee, laat staan meer, kapiteins op een schip is al van oudsher onwenselijk en onwerkzaam geacht. Afhankelijk van het soort operatie kan, zoals in een humanitaire operatie, de leiding zeer wel berusten bij de D van Diplomacy of Development, waaraan de D van Defense met een beveiligingstaak ondergeschikt is.

Bij een stabilisatieoperatie als in Afghanistan – een militaire operatie van de NAVO onder mandaat van de VN – moet de leiding berusten bij de D van Defense. De Polad, Osad, Civrep en alle andere vertegenwoordigers van Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking horen in die benadering de adviseur te zijn van de militaire commandant, en ook niet meer dan dat. Voor zover het de uitvoering van de operatie betreft (waarvan ook ‘opbouw’ een essentieel onderdeel is) dienen zij ondergeschikt te zijn aan de militaire commandant. Dat zou ook hebben moeten gelden toen het PRT in Uruzgan in 2009 onder civiele leiding kwam. Het PRT is en blijft immers een onderdeel van de stabilisatieoperatie.

De opzet van een tweehoofdige (militaire en civiele) leiding doet enigszins denken aan het

instituut van de politiek commissaris in het Rode Leger. In wisselende perioden tussen 1918 en 1942 had de politiek commissaris in een eenheid dezelfde rang als de militaire commandant. Niettemin waren zij niet gelijkwaardig: aanvankelijk kon de politiek commissaris orders van de militaire commandant *overrulen*; later werd de politiek commissaris ondergeschikt aan de militair commandant.

Daarmee is nog niet alles gezegd. Er dient allereerst een eenhoofdige leiding te zijn, die daarnaast niet alleen moet zijn voorzien van de noodzakelijke bevoegdheden maar ook van de middelen om zijn opdracht te kunnen uitvoeren. Als het zo is, zoals de praktijk in Uruzgan te zien heeft gegeven, dat de militaire commandant afhankelijk is van (geld)middelen die langs bureaucratische weg (Civrep, ambassade in Kabul, Buza/OS, Stabilisatiefonds in Den Haag) telkens moeten worden aangevraagd en beslist, dan is dat in wezen ‘vechten met één hand op de rug gebonden’.

Kortom, in huidige en toekomstige operaties is de comprehensive approach noodzakelijk, maar voor het welslagen daarvan is een eenhoofdige leiding, die zelfstandig kan beschikken over de voor de operatie benodigde middelen (vanzelfsprekend rekening houdend met deskundige adviezen van de andere 3D-partners), essentieel. Dat is niet alleen conform de militaire doctrine, maar is een universeel principe om slagvaardig en doelmatig te kunnen optreden. ■